

пенсійного та соціального забезпечення є одними з найактуальніших, адже, як показує світовий досвід, ці процеси є вирішальними для успішного проходження етапу євроінтеграції, а також розвитку економіки держави.

Як відомо, політика Європейського Союзу в сфері охорони праці та дотримання прав працівників базується на таких засадах:

- 1) забезпечення відповідності товарів, що виробляються в рамках цього сектора, стандартам безпеки та гігієни;
- 2) захист працівників шляхом забезпечення відповідного рівня охорони праці.

А головною метою політики з охорони праці є зведення до мінімуму показників професійних захворювань та травматизму на виробництві. До того ж, останнім часом ця політика набуває ще одної сфери застосування, яка отримала назву «добробуту на роботі», що має на меті зне тільки зменшення показників нещасних випадків чи професійних захворювань або взагалі їх відсутність, а й забезпечення сприятливих моральних та психологічних умов роботи [21].

Адаптація законодавства України передбачає реформування її правової системи та поступове приведення її у відповідність із європейськими стандартами охорони праці, та трудового законодавства в цілому. Саме тому процес *acquis communautaire* є важливим не тільки для державного апарату, але й для кожного громадянина окремо.

Світовий досвід показує, що умови праці європейських працівників є значно кращими з точки зору охорони праці, рівень травматизму на порядок нижчий, тому Україні необхідно враховувати помилки та позитивні аспекти врегулювання трудових відносин у світі. Необхідно більше звертати увагу на: удосконалення вітчизняної нормативної бази в галузі охорони праці; створення інформаційного центру агітації та пропаганди з питань охорони праці; відпрацювання механізму економічних розрахунків на підприємстві, спрямованих на створення безпечних і здорових умов праці працюючим.

Андріанова Д.А., студент 1-го курсу ННІ №3 НАВС
Науковий керівник: викладач кафедри
тактичної підготовки ННІ №3 НАВС, **Кудлай А.О.**

ФАКТОРИ РИЗИКУ ПОБУТОВОГО І ВИРОБНИЧОГО СЕРЕДОВИЩА. СПОСІБ ЖИТТЯ ТА ІНДИВІДУАЛЬНА БЕЗПЕКА

Поняття ризику багатопланове, тому в науковій літературі вживаються різні його похідні залежно від сфери застосування і стадій аналізу небезпеки. Складно виявити й описати всі типи ризиків, які існують у природі та в антропогенній діяльності, проте можна побудувати загальну структуру ризиків, у рамках якої треба діяти для вирішення конкретного завдання. Серед усіх типів ризиків найчастіше виокремлюють такі ризики:

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ В СФЕРІ ПРЕВЕНЦІЇ ПІА ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

– Природний ризик – ризик для населення, техногенних і природних об'єктів, пов'язаний із проявом стихійних сил природи або негативною подією природного походження; або збитки, які очікуються від прояву природної небезпеки за певний період, що має відповідну ймовірність своєї реалізації.

– Техногенний ризик – ризик для населення, техногенних і природних об'єктів від негативної події техногенного походження або ймовірність виникнення негативної події техногенного характеру та можливих збитків від неї за певний період часу.

– Екологічний ризик – це ризик, пов'язаний із забрудненням навколишнього середовища.

– Побутовий ризик – ймовірність загибелі людини в результаті нещасного випадку у побуті.

– Соціально-політичний ризик – ймовірність виникнення негативної події, пов'язаної з терористичними актами, військовими конфліктами, антиконституційними чи злочинними діями і можливих збитків від неї (за певний період часу). Особливості оцінювання ризиків соціально-політичного характеру визначаються окремим законодавством.

Паралельно з поняттям ризику є така важлива тема як управління ризиком. Управління ризиком є важливим компонентом стратегії сталого розвитку держави. Саме на державному рівні здійснюється адміністративна функція управління ризиком, яка забезпечується впровадженням превентивних заходів, розроблянням оптимальних програм діяльності, спрямованих на зниження різних видів ризику. Управління ризиком включає порівняння поточного ризику з прийнятним та вжиття заходів щодо зниження ризику виникнення аварії до прийнятного рівня, який має бути економічно обґрунтованим, виходячи з існуючих обмежень на матеріальні та фінансові ресурси і час.

На сьогоднішній день значної шкоди життю та здоров'ю людей завдають побутові небезпеки. Побутове середовище — це середовище проживання людини, що містить сукупність житлових будівель, споруд спортивного і культурного призначення, а також комунально-побутових організацій і установ. Параметрами цього середовища є розмір житлової площі на людину, ступінь електрифікації, газифікації житла, наявність центрального опалення, холодної та гарячої води, рівень розвитку громадського транспорту та ін.

До найпоширеніших побутових небезпек можна віднести наступні: ураження електричним струмом; пожежі (різного характеру); опіки (різного походження); ріжучі травми (від невмілого користування технічними приладами); отруєння (самовільне); ушиби тощо.

Щоб уникнути побутових травм, розроблені спеціальні інструкції та дії по їх уникненню. Для цього існують спеціальні науки та навчальні дисципліни, такі як комунальна гігієна, гігієна праці, охорона праці, інженерна психологія, ергономіка. В центрі уваги безпеки життєдіяльності є

людина, а будь-яка людина протягом дня, а інколи навіть кількох годин чи хвилин знаходиться в різних елементах цього середовища. Так, прокинувшись вранці, людина перебуває в умовах свого помешкання, її оточують побутові прилади та системи: газова плита, радіоприймач, електробритва, фен, водопровід, каналізація. На вулиці, в транспорті, по дорозі на роботу її оточують вже зовсім інші елементи та умови побутового середовища. Перейшовши поріг прохідної, вона вже потрапляє в умови виробничого середовища. В магазині чи кінотеатрі, на футбольному майданчику чи в плавальному басейні, навіть у міському парку чи в гостях у друзів нас оточують різні елементи, які характеризуються різними параметрами.

У ході еволюційного і соціального розвитку у людини виробилася природна система захисту від несприятливих факторів навколишнього середовища, тобто від небезпек. Її основу складає нервова система. Завдяки їй здійснюється зв'язок організму із зовнішнім середовищем (світло, звук, запах, механічні дії) і різноманітною інформацією про процеси всередині і поза організмом. Відповідну реакцію організму на подразнення, здійснювану і контрольовану центральною нервовою системою, називають рефлексом, а всю діяльність нервової системи - рефлекторною. У різній рефлекторній діяльності є вроджені безумовні рефлекси, які передаються у спадок і зберігаються протягом всього життя організму.

Безумовні рефлекси людини різноманітні. Наприклад, сіпання руки у відповідь на опік шкіри, закриття очей при виникненні небезпеки їх пошкодження, рясне виділення сліз під дією речовин, дратівливих очі, і т. д.

У людини також існують ще умовні рефлекси. Умовні рефлекси утворюються на основі індивідуального досвіду. Оскільки придбання індивідуального досвіду є навчання, то утворення умовних рефлексів - один з видів навчання. Утворені в процесі навчання умовні рефлекси дозволяють організму більш гнучко пристосуватися до конкретних умов навколишнього середовища і лежать в основі вироблення у людини звичок, всього способу життя. Пристосування значень умовних рефлексів величезна. Завдяки їм людина може завчасно вжити необхідні дії для свого захисту, орієнтуючись на ознаки можливої небезпеки, не помітивши при цьому самої небезпеки. Умовні подразники мають сигнальний характер. Вони попереджають про небезпеку. Всі безпосередні відчуття, сприйняття і відповідні їм реакції людини здійснюються на основі безумовних та умовних рефлексів. Однак у специфічних умовах соціального середовища людина орієнтується і реагує не тільки на безпосередні подразники. Для людини сигналом будь-якого подразника служить позначає його слово, причому його смисловий зміст. Слова вимовлені, чутні і видимі - це сигнали, символи конкретних предметів і явищ навколишнього середовища. Словом людина позначає все, що сприймає з допомогою органів почуттів.